

رساله‌ای است کوتاه در شرح رباعی مشهور شیخ ابوسعید ابوالخیر: «حورا به نظاره نگارم صف زد xx رضوان ز تعجب کف خود بر کف زد». بر این رباعی زیبا شروح بسیاری نگاشته شده، و گروهی معتقدند که در برآوردن حوایج و شفای بیماران مؤثر است. مؤلف چهار وجه در معنای این رباعی آورده با اشعاری از شاعران و خودش، و بیتی از جلال الدین محمد بن محمد مولوی رومی (- ۶۷۲ق) آن می‌گوید: اجدام از کشته‌شدگان در راه خدا بوده‌اند، در جایی دیگر می‌گوید: «جد این فقیر شیخ شهید قدس الله سره». از این رو، گمان می‌رود که شارح، از نوادگان «نجم الدین کبری» (- ۶۱۸ق) بوده باشد. آغاز: حمد و سپاس بی غایت و شکر بی قیاس بی نهایت مر ذاتی را که از اشعه اشراقات نو تجلی جمالش ... اما بعد چنین گوید ... که روزی ملاقات عزیزتی اتفاق افتاده بود. انجام: شیخ قدس سره از آن حال به این مصراع اشارت کرد که ابدال ز بیم چنگ در مصحف زد و الله اعلم بالصواب. [نسخه‌های منزوی ۱۱۳۴/۲؛ فهرستواره منزوی ۳۱۹/۷]

۱. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۶۷۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ درشت، بی‌کاه، تا: قرن ۹؛ مصحح، محشی؛ کاغذ: شرقی، ۲۳گ (۱۱۴-۱۳۶)، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۳×۸سم [ف: ۳۲-۲۲۱]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۵۶/۲۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کاه، تا: ۹۴۰ق، کاغذ: ترمه، جلد: میشن، ۴گ (۳۱۹-۳۲۲پ)، ۲۵ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۷-۱۸۱]

● حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی

ابوسعید ابوالخیر / عرفان و تصوف / فارسی

hūrā'īye = š.-e robā'ī hūrā'īye = š.-e robā'ī abū-sa'id-e ab-ol-xayr

میلیدی، حسین بن معین الدین، - ۹۱۱ قمری
meybodī, hoseyn ebn-e mo'in-od-dīn (- 1506)

آغاز: منسوب است به هادی مقامات سلوک میر شیخ ابوسعید ابوالخیر قدس سره «حورا بنظاره نگارم صف زد» یعنی خوبان بهشت که مجاوران عالم عقول و نفوس فلکیه اند بنظاره آدم که نفس ناطقه انسانیت صف زدند.

انجام: ابدال از ترس عصیان ... متمسک شوند بقران و متابعت خاتم الانبیاء صلوات الله علیه و الله.

[دنا ۷۲۷/۶؛ فهرستواره منزوی ۳۲۰/۷]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۹۸۲/۷

آغاز: فایده منسوب است به هادی مقامات و سر شیخ ابوسعید ابوالخیر. حورا به نظاره نگارم سر زد. المحور بفتح الحاء و الراء

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کاه، بی‌تا؛ از موقوفات حاج محمد رضانی؛ جلد:

تیماج مشکی، ۴گ، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۶×۲۳سم [ف مخ: ۲-۸۱۶]

۲۹. مشهد؛ مدرسه فاضلیه؛ شماره نسخه: ۶۰

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی‌کاه، بی‌تا؛ واقف: فاضل خان؛ ۱۸-۱۹ سطر [ف: ۳۳]

● حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی

ابوسعید ابوالخیر / عرفان و تصوف / فارسی

hūrā'īye = š.-e robā'ī hūrā'īye = š.-e robā'ī abū-sa'id-e ab-ol-xayr

جامی، عبدالرحمن بن احمد، ۸۱۷ - ۸۹۸ قمری

jāmī, 'abd-or-rahmān ebn-e ahmad (1415 - 1493)

وابسته به: رباعیات ابوسعید؛ ابوسعید ابوالخیر (۳۵۷-۴۴۰)

جامی می‌گوید «فقیر را بس شغف می‌بود بدانستن معانی رباعی قطب الاول ... ابوسعید ابوالخیر قدس سره و رباعی این است: حورا بنظاره نگارم صف زد xx رضوان ز تعجب کف خود بر کف زد / آن خال سیه بدان رخان مطرف زد xx ابدال ز بیم چنگ در مصحف زد. و این فقیر مستمند از روح مقدس ایشان می‌بود اما بواسطه اشغالات کونیه از تفکر و استکشاف معنی آن ذهول شده بود ... درین مدت شنید که حضرت امیر جلال الدین امیر با یزید ... از بعضی عزیزان تحقیق معانی این رباعی می‌خواستند اند. لذا او دست به شرح معنی این رباعی می‌زند. (عبدالله انوار)

آغاز: بسمله رب یسر و تمم بالخیر الحمد لله فیاض الحکم و المواهب ...

۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۴۰۳/۵

آغاز: برابر؛ انجام: اوپما از مابسی نزدیکتر xx داند آنکس کوز خود دارد خیر

خط: نستعلیق، بی‌کاه، تا: احتمالاً قرن ۱۱؛ کاغذ: بخارائی، جلد:

تیماج مشکی، ۸ص (۱۳۴-۱۴۱)، ۱۴ سطر (۱۲×۷/۵)، اندازه:

۱۳×۱۸/۵سم [ف: ۵-۵۲۲]

۲. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۰۶۲

کا: محمد علی، تا: ۱۰۸۰ق؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه

نوازی؛ اندازه: ۱۸/۵×۹/۵سم [رایانه]

● حورائیه = شرح رباعی حورائیه = شرح رباعی

ابوسعید ابوالخیر / ادبیات / فارسی

hūrā'īye = š.-e robā'ī hūrā'īye = š.-e robā'ī abū-sa'id-e ab-ol-xayr

شیخ زاده، احمد بن قطب الاسلام، ۹ قمری

šayx zāde, ahmad ebn-e qotb-ol-eslām (- 15c)

وابسته به: رباعیات ابوسعید ابوالخیر (۳۵۷-۴۴۰)

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فتخا)؛ جلد سیزدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276251

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲